

เอกสารประกอบเวทีสาธารณะ เรื่อง
เรตติ้งภาพยนตร์ : เครื่องมือป้องกันเยาวชนติดบุหรี่

วันที่ 5 มีนาคม 2553

ห้องดวงกมล โรงแรมสยามซิตี้

จัดโดย

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ทำไมภาพยนตร์ต้องปลอดบุหรี่

ในปัจจุบันแม้ว่าภาพยนตร์จะไม่ใช่ว่าการสำคัญหลักในการกระตุ้นให้เกิดการริเริ่มสูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชนก็ตาม แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาก็ไม่อาจปฏิเสธอิทธิพลของภาพยนตร์ที่มีผลในการชักจูงให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนได้ จากผลการศึกษาวิจัยขององค์การอนามัยโลก (WHO) ในสหรัฐปี 1999-2006 (8 ปี) พบว่า ผู้ชมวัยรุ่นอายุ 12 - 17 ปี มีร้อยละ 20 ของ 45 ล้านคน คิดเป็นจำนวน 8.8 ล้านคน เฉลี่ยจะมีเด็กวัยรุ่นชมภาพยนตร์ปีละ 1.1 ล้านคน

หากมีภาพยนตร์ปรากฏในหนัง เท่ากับว่า จะมีวัยรุ่นในกลุ่มนี้เห็นบุหรี่ปีละ 1.1 ล้านคน

จากผลการศึกษาเรื่อง Character Smoking in Top Box Office Movies โดย American Legacy Foundation และ Smoke-free Movies : from Evidence to Action เมื่อปี 2007 โดย WHO พบว่า

- ในปี 1999 – 2006 มีการปรากฏตัวบุหรี่ในหนังทั้งเรตกลุ่มเยาวชน (Youth Rated : เรต G , เรต PG และเรต PG -13) และกลุ่มผู้ใหญ่ (Adult Rated : เรต R) รวมกัน 8,400 ครั้ง โดยจำแนกเป็นเรต G ร้อยละ 3 เรต PG - 13 ร้อยละ 29 และ เรต R ร้อยละ 68

- ในขณะที่มีตัวเลขของการศึกษา ในระหว่างปี 1996 - 2005 ระบุว่า ถึงแม้ว่า ตัวเลขการปรากฏตัวของภาพยนตร์ในหนังจะมีค่าเฉลี่ยลดลง แต่เมื่อย้อนกลับไปดูตัวเลขในกลุ่มเรตหนังสำหรับเยาวชน พบว่า มีตัวเลขสูงขึ้นถึงร้อยละ 12 คือจาก 238 เรื่องเป็น 267 เรื่อง

และจากการศึกษาของศูนย์กลางการควบคุมและป้องกันโรคในสหรัฐ พบว่า “ในช่วงที่มีการปรากฏภาพบุหรี่ในหนังมีผลต่อการเพิ่มจำนวนผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่”

ทั้งหมดเป็นเครื่องพิสูจน์และยืนยันว่า การปรากฏตัวของบุหรี่ในหนังเป็นช่องทางของการโฆษณาประชาสัมพันธ์บุหรี่ต่อผู้ชมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน โดยพบว่าการปรากฏตัวของบุหรี่ในภาพยนตร์นั้น ส่งผลต่อเยาวชน โดยพบว่า

ช่วงวัยเด็ก 6-12 ปี เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ยังมีลักษณะการเลียนแบบสูง เนื่องจากระบบคิดยังอยู่ในช่วงการพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลที่ได้รับว่ามีความหมายเช่นไร มีแนวโน้มสูงที่จะทดลองด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่เข้าใจความหมายของพฤติกรรมนั้นๆ

ช่วงวัยรุ่น 13-18 ปี เป็นวัยที่มีการแสวงหาต้นแบบในอุดมคติ นักร้อง นักดนตรี ดารา เป็น Idol ของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะการนำเสนอที่สร้างภาพลักษณ์ สร้างความรู้สึกร่วม จะมีอิทธิพลมาก

ทำไมภาพยนตร์ต้องปลอดบุหรี่

ต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่น นอกจากนี้ เด็กจะมีความต้องการเป็นแบบผู้ใหญ่ อยากแสดงพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่เพื่อแสดงว่าตนเองโตแล้ว

ในขณะเดียวกัน ข้อเสนอทางวิชาการทั้งจากประเทศ สหรัฐ อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย ฮองกง เยอรมัน ที่ได้ศึกษาในเชิงพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ชมกับความสัมพันธ์ด้านบุหรี่ในภาพยนตร์ พบว่า **“บุหรี่ในภาพยนตร์มีผลโดยตรงต่อการเริ่มต้นสูบบุหรี่ในกลุ่มเด็ก และเยาวชน”**
โดย

- ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่
- ทำให้เข้าใจผิดว่า การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและเป็นวัฒนธรรมการใช้ชีวิตปกติทั่วไป

โดยเฉพาะผู้สูบบุหรี่ที่เป็นดารานำ จะมีผลอย่างมากต่อการเกิดทัศนคติเชิงบวกในการสูบบุหรี่”

ดังนั้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 องค์การอนามัยโลกร่วมกับแพทยสมาคมอเมริกัน สมาคมวิชาชีพแพทย์ด้านต่างๆ และโครงการ Tobacco Free Films โดย ศ.สแตนตัน แกลนซ์ แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุติการส่งเสริมให้มีภาพการสูบบุหรี่ของตัวแสดง รวมถึงภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายยี่ห้อบุหรี่ในภาพยนตร์ และวันงดสูบบุหรี่โลก 31 พฤษภาคม ปี 2546 องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดประเด็นในการรณรงค์ว่า **Tobacco Free Film Tobacco Free Fashion Action!**

“เรามิมีมติร่วมกันว่าการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์มักเป็นส่วนที่ไม่จำเป็น นอกจากเป็นเพียงการตอบสนองจุดประสงค์ทางการตลาดของบริษัทบุหรี่ ที่จะส่งเสริมให้การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ดีและน่าเอาอย่าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเยาวชน เนื่องจากมีผลการศึกษามากมายที่ชี้ชัดว่าการเห็นภาพผู้แสดงสูบบุหรี่ในภาพยนตร์เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้วัยรุ่นเริ่มสูบบุหรี่มากขึ้น”

“ภาพยนตร์จากฮอลลีวูดและบอลลีวูด (อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศอินเดียที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมุมไบ) กลายเป็นหนึ่งในช่องทางสำคัญๆ เท่าที่เหลืออยู่สำหรับบริษัทบุหรี่ขนาดใหญ่ที่จะสื่อสารถึงเยาวชนทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ”

ข้อเสนอขององค์การอนามัยโลก : Tobacco Free Film

องค์การอนามัยโลกได้เรียกร้องให้ผู้สร้างภาพยนตร์แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น เท้ากับอิทธิพลของภาพยนตร์ที่แผ่ขยายไปทั่วโลก ด้วยการร่วมกันยุติการเสนอภาพพฤติกรรมสูบบุหรี่ของนักแสดงรวมทั้งภาพของผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีเครื่องหมายยี่ห้อยู่นิบบุหรี่ในภาพยนตร์ โดยมีข้อเสนอต่อสมาคมภาพยนตร์แห่งอเมริกา ดังนี้

- ให้กำหนดเรตของภาพยนตร์ที่มีฉากสูบบุหรี่ เป็นเรต R หรือให้การปรากฏตัวของนิบบุหรี่ในภาพยนตร์นั้นควรปรากฏในภาพยนตร์ในกลุ่มระดับความเหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ หรือ Adult Rate คือในกลุ่มเรต R ขึ้นไป
- ในขณะที่ภาพยนตร์ในกลุ่มระดับความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชน หรือ Youth Rate คือกลุ่ม PG และ PG-13 นั้น ไม่ควรปรากฏภาพหรือมีการนำเสนอการใช้นิบบุหรี่ในภาพยนตร์
- ยกเว้นการเสนอภาพที่เป็นไปเพื่อแสดงถึงอันตราย หรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่มีจริงในประวัติศาสตร์
- ไม่แสดงภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายยี่ห้อยู่นิบบุหรี่ในภาพยนตร์อย่างเด็ดขาด
- สนับสนุนให้โรงภาพยนตร์มีการฉายภาพยนตร์รณรงค์ไม่สูบบุหรี่ก่อนเริ่มฉายภาพยนตร์ที่ในเรื่องมีภาพของผลิตภัณฑ์ยาสูบ ไม่ว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นจะได้รับการจัดให้อยู่ในเรตประเภทใดก็ตาม
- ให้ผู้สร้างภาพยนตร์แสดงจุดยืนที่ชัดเจนที่จะไม่รับการสนับสนุนจากบริษัทนิบบุหรี่ โดยขึ้นเป็นข้อความในช่วงไตเติ้ลท้ายเรื่อง

อุตสาหกรรมยาสูบใช้เงินเป็นล้านๆ เทรียรัฐเพื่อนำเสนอภาพการสูบบุหรี่ (portrayal of smoking) ในภาพยนตร์ บทบาทของภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพฤติกรรมสูบบุหรี่ได้กลายเป็นเรื่องสำคัญเพราะวิธีการส่งเสริมการสูบบุหรี่รูปแบบอื่นๆ ถูกจำกัด

แผนภูมิ 1 แสดงให้เห็นว่าการจ่ายเงินเพื่อการนี้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความซับซ้อนแบบเนียนและใช้กันอย่างกว้างขวางมากขึ้น นอกเหนือจากการใช้การวางโชว์สินค้า (product placement) ในสื่อมวลชน การให้การสนับสนุน (sponsorship) และช่องทางการส่งเสริมการตลาดอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความยอมรับในพฤติกรรมสูบบุหรี่ ในแผนภาพได้แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ถูกใช้เป็นหัวใจหลักของการใช้สื่อมวลชนเพื่อสร้างการยอมรับในพฤติกรรมสูบบุหรี่

จากรายงานของ British Medical Association รวมทั้งแหล่งอื่นๆ ระบุตรงกันว่า มีเหตุผลไม่น้อยที่ยืนยันว่า ทำไมการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์ควรจะต้องได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นตัวปัญหาของสุขภาพประชาชน นั่นเพราะว่า ภาพยนตร์เข้าถึงประชาชนทั่วทุกมุมโลกและสามารถส่งเสริมพฤติกรรมสูบบุหรี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากการตรวจสอบจากกระบวนการสาธารณสุขอย่างจริงจังมาเป็นเวลานาน

Source: National Cancer Institute (1).

แผนภาพแสดงกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของธุรกิจบุหรี่

อธิบายแผนภาพแสดงกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของธุรกิจบุหรื

- **Mass Media Advertising** : การโฆษณาผ่านสื่อมวลชน
  - ภาพยนตร์ (cinema)
  - ข่าว (Press)
  - วิทยุ (Radio)
  - ป้ายโฆษณา (Billboards)
  - โทรทัศน์ (Television)
- **Other Marketing Communication** : การสื่อสารการตลาดรูปแบบอื่นๆ
  - การวางโชว์สินค้า (Product placement) ในภาพยนตร์
  - สินค้าแจกฟรี (Free samples)
  - การสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Loyalty schemes)
  - การขยายตราสินค้า (Brand stretching)
  - การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging)
  - อินเทอร์เน็ต (Internet)
  - การตลาด ณ จุดขาย (point of sale)
  - การให้การสนับสนุน (sponsorship)
  - การจัดวางสินค้า (Merchandising/product display)
- **Consumer Marketing** : การตลาดผู้บริโภค
  - การกำหนดราคาขาย (Pricing)
  - การจัดจำหน่าย (Distribution)
  - การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product design)
- **Stakeholder Marketing** : การตลาดกับสาธารณชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
  - การจัดสัมมนาวิชาการ (Scientific seminars)
  - การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship building)
  - การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate social responsibility)
  - การจัดอบรมสื่อ (Media training)
  - การเผยแพร่คำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ (Health warnings)
  - การป้องกันเยาวชนจากการสูบบุหรื (Youth prevention)

(ผศ.ดร.กิตติ กันภัย แปลจาก Tobacco on screen : why this is a problem ,

World Health Organization , Smoke-free movies: From evidence to action , 2009)

สัมพันธภาพระหว่างบริษัทบูห์กับฮอลลีวูด

“ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ทำให้ผลดีกว่าการโฆษณาทางโทรทัศน์หรือนิตยสารประเภทใดก็ตาม เพราะผู้ชมไม่รู้เลยว่ากำลังเห็นโฆษณาสินค้าอยู่”

นี่คือความเห็นของฮอลลีวูดที่เสนอต่อบริษัทบูห์ครั้งขนาดใหญ่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515

“การใช้บูห์ในภาพยนตร์มิได้จำกัดเพียงแค่การให้นักแสดงบูห์หรือไฮ้อิทธิฤทธิ์หนึ่งเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง “ซูเปอร์แมน ภาค 2” มีฉากที่ซูเปอร์แมนและเหล่าวายร้ายโยนรถบรรทุกที่มีสัญลักษณ์ของบูห์มาร์ลโบโรกลับไปกลับมา รถบรรทุกคันนี้สร้างขึ้นเพื่อเข้าฉากหนังเรื่องนี้โดยเฉพาะเท่านั้น”

บริษัทคิงแมกซ์ ซึ่งเป็นบริษัทประชาสัมพันธ์ชั้นนำในความสำเร็จของมาร์ลโบโรในภาพยนตร์เรื่อง ซูเปอร์แมนภาค 2 ที่นอกจากจะสามารถให้ โลอิส เลน บูห์มาร์ลโบโรแล้วยังมีฉากที่น่าตื่นตาตื่นใจอีก

“การบูห์หรือถือกันว่าเป็นนิสัยที่ไม่ทันสมัยและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เราจึงต้องคิดค้นหาวิธีการสร้างสรรค์ทุกวิถีมาพลิกแนวโน้มที่จะทำให้ภาพลักษณ์กลับเป็นตรงกันข้าม ผมตั้งใจที่ระยะนี้หนังหลายเรื่องที่ผมได้ดู มีฉากที่นางเอกถือของบูห์อยู่ในมือ ซึ่งต่างกันอย่างยิ่งกับเมื่อ 2 – 3 ปีก่อนที่แทบไม่เคยเห็นบูห์ในหนังเลย เราต้องแสวงหาประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ ต่อไป เพื่อหาทางทำให้บูห์ปรากฏในหนังจนกระทั่งถูกคิบบอกอยู่ในมือของผู้บูห์”

ฮามิช แม็กซ์เวลล์ ประธานบริษัทฟิลลิป มอร์ริส อินเตอร์เนชันแนล กล่าวถึงความสำคัญของการบูห์ในภาพยนตร์ไว้ในที่ประชุมนักการตลาดของบริษัทฯ เมื่อปี 2526

ในปี 2534 บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ ได้จ้าง บริษัททอเจอร์แอนด์โคแวน ซึ่งเป็นบริษัทประชาสัมพันธ์ เป็นเงิน 12,500 ดอลลาร์ต่อเดือน เพื่อให้ทำงานร่วมกับฮอลลีวูด ผลงานที่ได้ก็คือในรายงานของบริษัททอเจอร์ฯ ประจำเดือนเมษายน 2534 ระบุว่า มีการดำเนินการให้บูห์ คามล , ซาเลม , วินสตัน และยี่ห้ออื่นๆ ประกอบฉากในภาพยนตร์ 7 เรื่อง ซึ่งรวมถึงเรื่อง “Prelude to a Kiss” ที่นำแสดงโดย อเล็ก บอลด์วิน และ เม็ก ไรอัน และเรื่อง “The Babe” นำแสดงโดย จอห์น กู๊ดแมน อย่างไรก็ตามบริษัททอเจอร์ฯ ระบุว่า ได้ปฏิเสธที่จะร่วมมือกับภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง เพราะเป็นภาพยนตร์ที่สร้างเพื่อฉายทางโทรทัศน์ หรือไม่ภาพยนตร์นั้นๆ มีการเชื่อมโยงบูห์กับการเสียชีวิตของตัวแสดงในเรื่อง

ต่อไปนี่คือข้อมูลจากเอกสารลับของบริษัทบูห์ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบริษัทบูห์ยักษ์ใหญ่กับวงการฮอลลีวูด

สัมพันธบัตรระหว่างบริษัทบุหรีกับฮอลลีวูด

บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์

- “ดำเนินการให้ภาพยนตร์บางเรื่องมีการใช้บุหรีของคนประกอบฉาก และเจาะจงให้นักแสดงบางคนสูบบุหรีในฉาก”
- “ศึกษาว่าคนกลุ่มไหนนิยมดูภาพยนตร์ในรูปแบบของวิดีโอ และติดตามการดำเนินงานของบริษัทฟิลลิป มอร์ริส ในการทำให้บุหรีมาร์ลโบโรปรากฏในภาพยนตร์”
- นอกจากนี้ในปี 2532 บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ มีหนังสือถึงรัฐสภาสหรัฐฯ ปฏิเสธว่าไม่เคยจ่ายเงินเพื่อให้มีฉากสูบบุหรีในภาพยนตร์

บริษัทฟิลลิป มอร์ริส

- สนับสนุนบุหรีให้แก่กองถ่ายทำภาพยนตร์ฮอลลีวูด หลายๆ เรื่องโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- บริษัทผลิตภาพยนตร์ฮอลลีวูดหลายแห่งได้ขอเงินจากบริษัทฟิลลิป มอร์ริสเพื่อแลกเปลี่ยนกับการมีฉากสูบบุหรีในภาพยนตร์
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายบุหรี เช่น การให้คาราตังของฮอลลีวูด มาร่วมงานการแข่งขันเทนนิสเวอรัจเนียสลิม ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับยี่ห้อบุหรีของบริษัท
- ในปี 2532 บริษัทฯ ได้ทำหนังสือถึงรัฐสภาสหรัฐฯ ปฏิเสธว่าไม่เคยจ่ายเงินเพื่อให้มีฉากสูบบุหรีในภาพยนตร์

บริษัทบราวน์แอนด์วิลเลียมสัน โทแบคโค

- ในปี 2526 จ่ายเงิน 5 แสนดอลลาร์แก่ ซิลเวสเตอร์ สตอลโลน แลกเปลี่ยนกับการให้คาราผู้สูบบุหรีของบริษัทฯ ในการแสดงภาพยนตร์อย่างน้อย 5 เรื่อง
- ในปี 2532 บริษัทบราวน์ฯ มีหนังสือถึงรัฐสภาสหรัฐฯ ปฏิเสธว่าไม่เคยจ่ายเงินเพื่อให้มีฉากสูบบุหรีในภาพยนตร์ที่ออกฉายระหว่างปี 2522 – 2532

การสูบบุหรี่กับภาพยนตร์ฮอลลีวูด

แม้ว่าในปี 2532 บริษัทบุหรี่จะประกาศว่าได้มีมาตรการร่วมกันที่จะไม่จ่ายเงินสนับสนุนให้มีผลิตภัณฑ์ของตนปรากฏในภาพยนตร์ แต่กลับพบว่ามีการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์ฮอลลีวูดให้เห็นบ่อยครั้งยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ผลการศึกษาของกลุ่มวิจัยสาธารณสุขประโยชน์แห่งแมสซาชูเซตส์ ระบุว่า

- ในช่วงปี 2542 – 2543 มีภาพผลิตภัณฑ์บุหรี่ปรากฏในภาพยนตร์และวิดีโอที่ได้รับเรต PG - 13 รวมแล้วมากกว่าภาพยนตร์ในช่วงปี 2539 – 2540 ถึงร้อยละ 50
- ในภาพยนตร์ที่ทำเงินสูงสุด 50 เรื่องที่ออกฉายตั้งแต่เดือนเมษายน 2543 ถึงเดือนมีนาคม 2544 พบว่ามีฉากที่เห็นผลิตภัณฑ์บุหรี่ 2 ฉากในทุกๆ 3 ฉาก โดยปรากฏในภาพยนตร์สำหรับเยาวชน คือ เรต G (ประชาชนทั่วไปดูได้) เรต PG (ประชาชนทั่วไปดูได้แต่เด็กควรดูโดยมีผู้ปกครองแนะนำ) และเรต PG-13
- พบว่ามีชื่อตราหรือสัญลักษณ์ของยี่ห้อบุหรี่ปรากฏในภาพยนตร์เรต PG-13 จำนวน 1 เรื่องในทุกๆ 3 เรื่อง และปรากฏในภาพยนตร์เรต G หรือ PG 1 เรื่อง ในทุกๆ 5 เรื่อง

จากการศึกษาของ ศ. สแตนตัน แกลนซ์ และคณะ แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียซานฟรานซิสโก ผู้ริเริ่มโครงการ Tobacco Free Film พบว่า จากปี 2533 เป็นต้นมา อัตราการสูบบุหรี่ของตัวแสดงในภาพยนตร์สูงขึ้นมากจนแซงหน้าอัตราการสูบบุหรี่ในชีวิตจริง

- จากการสุ่มภาพยนตร์จำนวน 5 เรื่อง ที่อยู่ในกลุ่มหนังทำเงินสูงสุด 20 อันดับแรกระหว่างปี 2533 – 2539 พบว่า มีอัตราการสูบบุหรี่ของตัวแสดงนำในหนังถึงร้อยละ 57 ในขณะที่อัตราการสูบบุหรี่ในชีวิตจริงมีเพียงร้อยละ 14
- พบความถี่ในการนำเสนอฉากสูบบุหรี่ในภาพยนตร์มีมากขึ้น จากเฉลี่ยทุกๆ 10 – 15 นาที ในหนังช่วงระหว่างปี 2513 – 2523 แต่จากปี 2533 เป็นต้นมา พบว่ามีฉากสูบบุหรี่ถี่ขึ้นเป็นทุกๆ 3 – 5 นาที

นอกจากนี้ยังพบว่าในระหว่างปี 2533 – 2538 มีหนังครั้งหนึ่งที่ให้นักแสดงนำในเรื่องสูบบุหรี่ โดยในช่วงปี 2513 มีเพียงร้อยละ 29 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77 ในปี 2539

การสูบบุหรี่กับภาพยนตร์ฮอลลีวูด

สำหรับวงการภาพยนตร์บอลลีวูด ประเทศอินเดีย ถือเป็นอุตสาหกรรมผลิตภาพยนตร์ขนาดใหญ่ มีการผลิตภาพยนตร์ออกมามีปีละกว่า 800 เรื่อง ซึ่งได้รับการจัดจำหน่ายไปทั่วทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศในแถบตะวันออกกลาง และประเทศแถบแอฟริกา จากการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างหนังอินเดียจำนวน 395 เรื่อง ที่สร้างในปี 2534 - 2545 พบว่า

- หนังสืจำนวน 302 เรื่อง หรือร้อยละ 76.5 มีฉากสูบบุหรี่หรือใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่นๆ โดยร้อยละ 72 ของหนังในจำนวนนี้มีภาพการสูบบุหรี่

อย่างไรก็ตามไม่ใช่เรื่องบังเอิญอย่างแน่นอนที่ภาพยนตร์เหล่านี้มีภาพของการสูบบุหรี่เมื่อมีหลักฐานจากการสำรวจข้อมูลเรื่องการโฆษณาบุหรี่ในภาพยนตร์ในปี 2532 พบว่า

- บริษัทฟิลลิป มอร์ริสจ่ายเงิน จำนวน 42,500 ดอลลาร์ ให้แก่ภาพยนตร์เรื่อง ซุปเปอร์แมน ภาค 2 เพื่อให้มีบุหรืมาร์ล โบโรปรากฏในเรื่อง และจ่ายเงิน 350,000 ดอลลาร์เพื่อให้มีบุหรืลาร์ค ในเรื่องเจมส์บอนด์ 007 ตอน License to Kill
- บริษัท ลิกเก็ต ผู้ผลิตบุหรืยี่ห้อ อีฟ จ่ายเงินจำนวน 30,000 ดอลลาร์ ให้หนังเรื่อง Supergirl
- บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ ผู้ผลิตบุหรืลัคกีส์ไดร์ค จ่ายเงินจำนวน 5,000 ดอลลาร์ ให้หนังเรื่อง Beverly Hill Cop

นอกจากนั้นยังมีภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ อีกที่มีฉากสูบบุหรี่มากจนน่าสงสัยแม้จะยังไม่มีความหลักฐานยืนยันว่าได้รับเงินสนับสนุนจากบริษัทบุหรืหรือไม่ก็ตาม

ภาพยนตร์ที่มีการสูบบุหรี่/ แสดงให้เห็นโลโก้ของผลิตภัณฑ์

Year	Title	Rating	Company	Actor	Brand
2009	I Can Do Bad All by Myself	PG-13	Lionsgate	Brian J. White	Marlboro
2009	Amelia	PG	News. Corp.	-	Lucky Strike
2009	All About Steve	PG-13	News. Corp.	Thomas Hayden Church	Marlboro
2009	International, The	R	Sony	Groges Bigot Ian Burfield	Marlboro
2009	Notorious	R	News Corp.	Mark John Jeffries	Newport
2009	My Bloody Valentine	R	Lionsgate	Betsy Rue	Marlboro
2009	Taken	PG-13	News Corp.	-	Marlboro
2009	A Perfect Getaway	R	GE	Timothy Olyphant	Marlboro Lights
2009	He's Just Not That Into You	PG-13	Time Warner	Ben Affleck	American Spirit, Marlboro
2009	The Hurt Locker	R	Summit	Jeremy Renner	Marlboro
2008	TropicThunder	R	DreamWorks	Ben Stiller	Marlboro

Year	Title	Rating	Company	Actor	Brand
2008	Slumdog Millionaire	R	News Corp.	Azharuddin Mohammed Ismail	Marlboro
2008	Street Kings	R	News Corp.	-	Marlboro
2008	My Best Friend's Girl	R	Lionsgate	-	Marlboro
2008	Smart People	R	Disney	Sarah Jessica Parker	Marlboro Light
2008	Pride and Glory	R	Time Warner	-	Marlboro
2008	The Visitor	PG-13	Anchor Bay	-	Marlboro
2008	Definitely, Maybe	PG-13	GE	Ryan Reynolds, Isla Fisher	Marlboro, American Spirit (lookalikes)
2008	Cloverfield	PG-13	Viacom	-	Marlboro
2008	Miracle at St. Anna	R	Disney	Michael Ealy, Laz Alonso	Camel
2008	Leatherheads	R	GE	John Krasinski	Beech Nut

Sources: scenesmoking.org for brand info, IMDbPro.com for production details. A number of studios have merged since 1999; the names used in this table reflect the surviving entities, which commonly inherit the film rights held by the acquired company. (Updated August 2009)

ภาพยนตร์ส่งเสริมการสูบบุหรี่จริงหรือ

จากผลการศึกษาที่ตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ของอังกฤษ British Medical Journal ได้ยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นกับฉากสูบบุหรี่ในภาพยนตร์ โดยนักวิจัยได้ทำการสำรวจเด็กอเมริกันประมาณ 5,000 คน ที่มีอายุระหว่าง 9 – 15 ปี พบว่า

- เด็กวัยรุ่นที่ชื่นชอบดาราสีที่สูบบุหรี่ในการแสดงภาพยนตร์มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อการสูบบุหรี่สูงกว่าเด็กทั่วไปถึง 16 เท่า
- เด็กวัยรุ่นที่เคยเห็นการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์มากกว่า 150 ครั้งขึ้นไป (ในโรงภาพยนตร์ ทีวีไอ และโทรทัศน์) ประมาณร้อยละ 31 เคยลองสูบบุหรี่มาแล้ว
- ในขณะที่เด็กวัยรุ่นที่เคยเห็นการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์ไม่ถึง 50 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่เคยลองสูบบุหรี่
- หลังจากจัดให้มีการควบคุมปัจจัยอื่น ๆ เช่น การที่มีพ่อ – แม่ สูบบุหรี่แล้ว ผลการวิจัยยังชี้ชัดว่า เด็กวัยรุ่นที่เคยดูภาพยนตร์ที่มีฉากสูบบุหรี่ให้เห็นบ่อยครั้ง มีแนวโน้มที่จะลองสูบบุหรี่สูงกว่าเด็กทั่วไปคิดเป็น 3 เท่า

ดังนั้นศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกาจึงประกาศให้การสูบบุหรี่ในภาพยนตร์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนให้วัยรุ่นเริ่มสูบบุหรี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของวัยรุ่นโดย

- การสูบบุหรี่ในภาพยนตร์สอนให้เยาวชนรู้จักวิธีสูบบุหรี่
- เยาวชนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของดาราสีที่สูบบุหรี่ได้ด้วยการสูบบุหรี่
- การสูบบุหรี่ในภาพยนตร์ทำให้เยาวชนเข้าใจผิดว่าคนส่วนใหญ่ยอมรับการสูบบุหรี่และไม่รังเกียจการได้รับควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ

ภาพยนตร์ส่งเสริมการสูบบุหรี่จริงหรือ

ภาพยนตร์ส่งเสริมการสูบบุหรี่จริงหรือ

ภาพยนตร์ส่งเสริมการสูบบุหรี่จริงหรือ

จากการศึกษาของ ดร.มาร์วิน โกลด์เบิร์ก นักมานุษยวิทยา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นไทย เมื่อเดือนมีนาคม 2542 พบว่า

- การดูภาพยนตร์อเมริกัน หรือภาพยนตร์จากฮอลลีวู้ดนั้นมีส่วนทำให้วัยรุ่นทดลองสูบบุหรี่สูงขึ้น โดยวัยรุ่นไทยที่ดูภาพยนตร์จากฮอลลีวู้ด ในช่วง 2 เดือนที่ผ่านมา มากกว่า 3 เรื่อง เคยทดลองสูบบุหรี่ถึงร้อยละ 33 ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ดู เคยทดลองสูบบุหรี่ เท่ากับร้อยละ 25
- การดูวิดีโอภาพยนตร์จากฮอลลีวู้ดก็ให้ผลในทางเดียวกัน โดยวัยรุ่นที่ดูวิดีโอ 4 เรื่องหรือมากกว่านั้น เคยทดลองสูบบุหรี่ร้อยละ 32 ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ดู เคยทดลองสูบบุหรี่ร้อยละ 24
- เมื่อแยกอิทธิพลของการดูวิดีโอภาพยนตร์ของฮอลลีวู้ดที่มีผลต่อการทดลองสูบบุหรี่ของวัยรุ่น 2 กลุ่ม คือ วัยรุ่นกลุ่มอายุน้อย (14 – 15 ปี) และวัยรุ่นกลุ่มที่อายุมาก (16 – 17 ปี) พบว่าการดูวิดีโอดังกล่าวมีผลต่อการทดลองสูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนต้นมากกว่า โดยวัยรุ่นตอนต้นที่ดูวิดีโอภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด 3 เรื่องหรือมากกว่า เคยทดลองสูบบุหรี่ ร้อยละ 30 ในขณะที่วัยรุ่นในกลุ่มนี้ที่ไม่ได้ดูวิดีโอ เคยทดลองสูบบุหรี่ ร้อยละ 20
- สำหรับวัยรุ่นตอนปลายพบว่า วัยรุ่นที่ดูวิดีโอ 3 เรื่องหรือมากกว่า เคยทดลองสูบบุหรี่ร้อยละ 35 ในขณะที่วัยรุ่นตอนปลายที่ไม่ได้ดูวิดีโอ เคยทดลองสูบบุหรี่ ร้อยละ 28

ภาพยนตร์ส่งเสริมการสูบบุหรี่จริงหรือ

จากการศึกษาของ Connie Pechmann จากมหาวิทยาลัย California พบว่า วัยรุ่นที่ได้ดูหนังที่มีคารานำแสดงสูบบุหรี่จะมีทัศนคติที่ดีต่อการสูบบุหรี่ เพราะการสูบบุหรี่ในภาพยนตร์จะนำเสนอภาพการสูบบุหรี่ในรูปแบบที่มีเสน่ห์ น่าพึงพอใจ ในบางเรื่องอาจเสนอในภาพของความสนุกสนาน ความน่าตื่นเต้น ทำให้ภาพของการสูบบุหรี่ดูดีในสายตาเยาวชน โดยพบว่า

- เมื่อทำการศึกษาในนักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่จำนวน 800 คน ที่มีผลการเรียนในระดับปานกลาง และศึกษาในชั้นมัธยมปีที่ 3 โดยการทดสอบ 2 ครั้ง ครั้งแรกแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ดูหนังที่มีฉากสูบบุหรี่ด้วย อีกกลุ่มหนึ่งไม่มีฉากดังกล่าว พบว่า กลุ่มที่ดูหนังที่มีฉากที่ดาราวัยรุ่นที่มีชื่อเสียงสูบบุหรี่แม้เพียง 1 นาที ก็มีผลให้พวกเขายอมรับคนสูบบุหรี่มากขึ้น
- การทดสอบครั้งที่ 2 ให้นักเรียนดูหนังที่มีฉากที่วินนา ไรเดอร์ และอีธาน สอล์ก สูบบุหรี่ โดยมีนักเรียนบางคนได้ดูสปอตโฆษณาเพื่อการไม่สูบบุหรี่ ความยาว 30 วินาทีก่อน พบว่านักเรียนที่ไม่ได้ดู สปอตโฆษณา จะมีความรู้สึกที่ดีต่อการสูบบุหรี่ ในขณะที่นักเรียนที่ได้ดูสปอตโฆษณา ไม่มีความรู้สึกดังกล่าว นักเรียนหลายคนให้ความเห็นว่า วัยรุ่นทุกคนควรที่จะได้ดูสปอตโฆษณา ก่อน ซึ่งจะทำให้พวกเขาไม่ตกเป็นเหยื่อของบริษัทบุหรี่ได้โดยง่าย

พลังของภาพยนตร์ที่บริษัทบุหรี่ปั๊ไม่เคยมองข้าม

เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ บริษัทบุหรี่ปั๊ขนาดใหญ่ต้องหาลูกค้าใหม่เพื่อทดแทนลูกค้าเก่าทุกรายที่เสียชีวิตไปเพราะสินค้าของตน และช่องทางหนึ่งที่จะให้ได้ “ตัวตาย-ตัวแทน” ดังกล่าว คือ ภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด (ในขณะที่ช่องทางสื่อสารอื่นๆ ถูกกฎหมายห้ามโฆษณาในหลายๆ ประเทศควบคุมอยู่)

ทั้งนี้เพราะอาณาจักรฮอลลีวู้ดรวมทั้งระบบการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายโรงภาพยนตร์, เครือข่ายวิดีโอ, สถานีโทรทัศน์หรือเครือข่ายโทรทัศน์ประเภทเคเบิล ล้วนมีเป้าหมายร่วมกันที่จะจับตลาดเด็กวัยรุ่นและหนุ่มสาว บริษัทบุหรี่ปั๊ขนาดใหญ่รู้ดีถึงความจริงข้อนี้ว่าภาพยนตร์มีพลังมากเพียงใด

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มาร์ลโบโร บุหรี่ปั๊ที่ขายดีที่สุดของบริษัทฟิลลิป มอร์ริส ปรากฏในภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงสุดของฮอลลีวู้ดไม่ต่ำกว่า 28 เรื่อง และสถิตินี้ยังไม่มีดาราชาย – หญิงอันดับหนึ่งของฮอลลีวู้ดคนใดทำลายลงได้ ซึ่งมีผลให้บริษัทบุหรี่ปั๊รายใหญ่อื่นๆ เช่น บริษัทบราวน์ แอนด์ วิลเลียมสัน และ บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ส์กังวลอย่างยิ่งกับความสำเร็จของ ฟิลลิป มอร์ริส ในการจัดการให้มาร์ลโบโรปรากฏในภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดได้มากมายขนาดนั้น

นักวิเคราะห์การตลาดของ อาร์ เจ เรย์โนลด์ส์ สรุปถึงเหตุผลที่ทำให้การสูบบุหรี่ปั๊ในภาพยนตร์กลายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของบริษัทบุหรี่ปั๊ไว้ดังนี้

“การปรากฏของบุหรี่ปั๊ในหนังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะมันถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดง ซึ่งแตกต่างอย่างมากกับการเป็นบริษัทที่มีเงินมากมาย หรือการไล่แจกตัวอย่างบุหรี่ปั๊หน้าโรงหนัง ความแตกต่างอยู่ที่บริษัทบราวน์ แอนด์ วิลเลียมสัน เลือกว่าจะปล่อยหนังโฆษณามุหรี่ปั๊ของตนตามโรงหนัง ในขณะที่ มาร์ลโบโร โผล่ให้เห็นชัดๆ ในหนัง อย่างคิงคูดใจ ไม่ยัดเยียด

ไม่มีใครมานั่งถามคนอื่นว่า “ทำไมคุณสูบบุหรี่ปั๊ยี่ห้อนี้ล่ะ” แต่จะพูดว่า “ผมเห็นบุหรี่ปั๊ยี่ห้อนี้ในหนัง(วิดีโอ) ขอผมลองสูบซักหน่อยได้ไหม” หรือถ้าไม่อยากจะตกกระแดะ เขาก็ต้องไปซื้อบุหรี่ปั๊ยี่ห้อนี้มาสูบ เหมือนคน โคนมนต์สะกด และมาร์ลโบโรก็กำลังร้ายมนต์สะกดอยู่ที่หัวเดียว ผมอยากรู้จริงๆ ว่าพวกเขาทำได้อย่างไร พวกเรารอปีแล้วปีเล่าที่จะให้เกิดเรื่องหน้าตึ้นเต้นชั่วครูชั่วยามอย่างนั้นกับเราบ้าง”

Thump up

Thumb Down

องค์กรสุขภาพของเมืองสคาเมนโต้ และสถาบันมะเร็งอเมริกันแห่งสคาเมนโต้ รัฐแคลิฟอร์เนีย ได้จัดรางวัลที่เรียกว่า **‘Thumb Down’** หรือรางวัล **‘Hackademy’** ขึ้นเพื่อมอบให้แก่หนังที่มีฉากสูบบุหรี่หรือเห็นสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยจัดขึ้นตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา โดยในแต่ละปีจะมีหนังเฉลี่ยประมาณ 300 เรื่อง ที่มีฉากสูบบุหรี่หรือแสดงให้เห็นยี่ห้อบุหรี่บนผลิตภัณฑ์ต่างๆ รางวัลนี้จะเปิดโอกาสให้เยาวชนอาสาสมัครเป็นผู้โหวตรางวัลต่างๆ ในราวเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยช่วยกันดูหนังที่ทำรายได้ดีติดอันดับในปีที่ผ่านมา เพื่อเก็บข้อมูลการมีฉากสูบบุหรี่และอารมณ์ที่นักแสดงแสดงออกในขณะที่สูบบุหรี่เพื่อจัดอันดับดังกล่าว

สำหรับการคัดเลือกภาพยนตร์ที่ได้รางวัล **‘Thump up’** นั้นคัดจากภาพยนตร์ที่ไม่สนับสนุนการสูบบุหรี่ ซึ่งในปีก่อนๆนั้น มีภาพยนตร์เรื่อง “ Legally Blonde” ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องของวัยรุ่นในวิทยาลัยที่การสูบบุหรี่จะเป็นเรื่องปกติ แต่ในหนังเรื่องนี้กลับไม่มีฉากสูบบุหรี่เลย และภาพยนตร์เรื่อง Insider ก็เคยได้รับรางวัลนี้มาก่อน

ในปี 2009 มีภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลดังนี้

And the 2009 Winners Were....

Thumbs Up! Movie	What Happens in Vegas
Thumbs Down! Movie	Benjamin Button
Thumbs Up! Actor	Will Smith
Thumbs Up! Actress	Nicole Kidman
Thumbs Down! Actor	Robert Downey Jr.
Thumbs Down! Actress	Penelope Cruz

For more information about these and other movies, visit www.SceneSmoking.org

ตารางแสดงการมีฉากสูบบุหรี่หรือเห็นโลโก้ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ
ใน 10 อันดับภาพยนตร์ทำเงินที่กำลังฉาย (กุมภาพันธ์ 2010)

Top Grossing Movies | Week of February 8, 2010

Smoking	Film	Rating	Studio
	Dear John	PG-13	Sony
	Avatar	PG-13	News Corp.
	From Paris With Love	R	Pierre Morel
	Edge of Darkness	R	Time Warner
	Tooth Fairy	PG	News Corp.
	When in Rome	PG-13	Disney
	The Book of Eli	R	Time Warner
	Crazy Heart	R	News Corp.
	Legion	R	Sony
	Sherlock Holmes	PG-13	Time Warner

- Promotes smoking
- Smoking with negative consequences
- Smokefree

Lists updated every Friday. For more info on these titles, ideas for activism, a film archive and more, visit [SceneSmoking](http://SceneSmoking.com).

ตารางแสดงการมีฉากสูบบุหรี่หรือเห็นโลโก้ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ
ใน 10 อันดับภาพยนตร์ทำเงินที่กำลังฉาย (กุมภาพันธ์ 2010)

Top DVD Rentals | Week of February 8, 2010

Smoking	DVD or Video	Rating	Studio
	Surrogates	PG-13	Disney
	Whip It	PG-13	News Corp.
	Gamer	R	Lionsgate
	This is It	PG	Columbia
	Saw IV	R	Lionsgate
	The Invention of Lying	PG-13	Time Warner
	Whiteout	R	Time Warner
	Cloudy with a Chance of Meatballs	PG	Sony
	Halloween II	R	Weinstein
	Pandorum	R	Liberty Media

Lists updated every Friday. For more info on these titles, ideas for activism, a film archive and more, visit [SceneSmoking](http://SceneSmoking.com).

สถานการณ์ภาพยนตร์กับบูห์รีในประเทศไทย

โครงการวิจัยและพัฒนา “เกณฑ์การปรากฏตัวของบูห์รีในภาพยนตร์ตามระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์”¹ ได้ทำการศึกษา (1) ตรวจสอบสถานการณ์ด้านการปรากฏตัวของบูห์รีในภาพยนตร์ในรอบ 7 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ให้เห็นภาพของการปรากฏตัวของบูห์รีในหนังนั้นเป็นอย่างไร? ประกอบกับ (2) การศึกษาเรื่องพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน (3) เกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ในประเทศต่างๆ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในการจัดการในระบบเรตติ้ง โดยเฉพาะประเด็นเรื่องบูห์รีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากศึกษาภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ต่างประเทศโดยทีมนิเทศสาร ไปโอสโกป ที่ได้ศึกษาภาพยนตร์ไทยจำนวน 42 เรื่อง และ ภาพยนตร์ต่างประเทศ จำนวน 35 เรื่อง ใน รอบ 5 ปีที่ผ่านมา ปี 2545 - 2551 พบข้อเท็จจริงสำคัญ 5 ประการ กล่าวคือ

ประการที่ 1 การปรากฏตัวของบูห์รีโดยจำแนกตามประเภทของหนัง

หนังไทย จำนวน 42 เรื่อง > มีการปรากฏตัวภาพบูห์รีในหนัง 21 เรื่อง เป็น หนังตลก 12 เรื่อง ชีวิต 3 เรื่อง สยองขวัญ 4 เรื่อง บู๊ 2 เรื่อง

ในขณะที่หนังต่างประเทศ จำนวน 35 เรื่อง > มีการปรากฏตัวภาพบูห์รีในหนัง 19 เรื่อง เป็นหนังแนว Action Sci-Fi 10 เรื่อง แฟนตาซี 4 เรื่อง แอ็คชั่น 4 เรื่อง ตลก 1 เรื่อง

ประการที่ 2 การปรากฏตัวของบูห์รีโดยจำแนกตามระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์²

หนังไทย แยกตามระดับความเหมาะสม พบว่า หนังในกลุ่ม 13+ มีจำนวน 2 เรื่อง ในกลุ่ม 15+ มี 4 เรื่อง ในกลุ่ม 18+ มี 8 เรื่อง และในกลุ่ม 20+ มีจำนวน 7 เรื่อง

¹ โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ หรือ ศจย. ซึ่งรับผิดชอบการศึกษา โดย สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล

² โดยอาศัยเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์จากผลการศึกษาของโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อภาพยนตร์ ภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรม รับผิดชอบโครงการโดย สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล

ในขณะที่หนังต่างประเทศ พบว่า หนังในกลุ่ม 13+ มีจำนวน 18 เรื่อง และหนังในกลุ่ม R หรือ 17+ มีจำนวน 1 เรื่อง

ประการที่ 3 การปรากฏตัวของภาพบุหรืกับตัวแสดงที่ทำให้ปรากฏภาพบุหรื

หนังไทย พบว่า นักแสดงประกอบ มีมากกว่า คารานาชาย หญิง และลำดับสุดท้ายก็คือ นักแสดงรองและ ตัวประกอบอื่นๆในหนัง

หนังต่างประเทศ พบว่า นักแสดงนำ มีมากกว่านักแสดงรอง และลำดับสุดท้ายก็ คือ ตัวประกอบ

ประการที่ 4 รูปแบบของการปรากฏตัวของภาพบุหรื มี 3 ลักษณะ เรียงตามลำดับ กล่าวคือ การใช้บุหรืในลักษณะต่างๆ การปรากฏตัวของบุหรื ผลิตภัณฑ์ ภาพตัวแทนโดยไม่มี การสูบ และ การแสดงตราสัญลักษณ์ในลักษณะต่างๆ

ประการที่ 5 เป้าหมายของการปรากฏตัวของภาพบุหรืในภาพยนตร์

ในหนังไทย พบว่า มี 4 กลุ่มเรียงตามลำดับดังนี้ สะท้อนภาพจริงในสังคมและบทบาทของตัวละคร สะท้อนบุคลิกความเท่ การทำให้เห็นพิษภัยหรือโทษจากบุหรื และ การตัดเตือนในการใช้บุหรื

สำหรับหนังต่างประเทศ พบว่ามีเป้าหมายในการปรากฏตัวหลักๆ อยู่ 4 ข้อเช่นกัน กล่าวคือ การสะท้อนหรือการแสดงให้เห็นบทบาทในสังคม การใช้บุหรืในการเป็นเครื่องมือในการคลายเครียด การใช้บุหรืในการแสดงสัญลักษณ์ของการฉลองชัยชนะ และในประเด็นสุดท้าย คือ การแสดงให้เห็นผลเสียจากการสูบบุหรื

ทั้งหมดแสดงให้เห็นนัยสำคัญประการหนึ่งว่า หากพิจารณาจากระดับความเหมาะสมจะพบว่า ภาพยนตร์ในเรตระดับสูงนั้นจะพบการปรากฏตัวของบุหรืมากกว่าระดับที่ต่ำกว่า ในขณะที่เดียวกันหนังส่วนใหญ่ที่ปรากฏเป็นหนังแนวตลก ซึ่งในบางครั้ง ไม่จำเป็นต้องปรากฏภาพของบุหรืได้ เพราะไม่ได้เป็นบริบทของเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ กล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือ สามารถเลี่ยงภาพบุหรืได้นั่นเอง

ระบบการจัดเรตติ้งหนังทั่วโลกและประเทศไทยในประเด็นบุหรี่

เมื่อศึกษาถึงภาพรวมของการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ในประเทศต่างๆ ทั้งจากสหรัฐ ออสเตรเลีย แคนาดา แอฟริกา เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย โดยศึกษาในส่วนของเกณฑ์เรื่องของบุหรี่ในฐานะเกณฑ์ในการพิจารณาเรื่องระดับความเหมาะสม จะพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ในเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์นั้น จะใช้ประเด็นเรื่องยาเสพติด หรือ Drug ทั้งการนำเสนอวิธีการใช้ การทำให้ปรากฏ การแสดงตราสัญลักษณ์ โดยไม่ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องบุหรี่โดยเฉพาะ

ในขณะที่ข้อเสนอเรื่องการปรากฏตัวของบุหรี่ในภาพยนตร์ขององค์การอนามัยโลก ได้นำเสนอถึงแนวคิดดังกล่าวว่า การปรากฏตัวของบุหรี่ในภาพยนตร์นั้นควรปรากฏในภาพยนตร์ในกลุ่มระดับความเหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ หรือ Adult Rate คือในกลุ่มเรต R ขึ้นไป ในขณะที่กลุ่มเด็กและเยาวชน หรือ Youth Rate คือ ในกลุ่ม PG และ PG-13 นั้น ไม่ควรปรากฏภาพหรือมีการนำเสนอการใช้บุหรี่ในภาพยนตร์

สำหรับประเทศไทย หลังจากมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา โดยในมาตรา 26 ได้มีการกำหนดให้มีการตรวจพิจารณาภาพยนตร์โดยให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กำหนดด้วยว่าภาพยนตร์ดังกล่าวจัดอยู่ในภาพยนตร์ประเภทใด 7 ประเภท ดังนี้

- (1) ภาพยนตร์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และควรส่งเสริมให้มีการดู
- (2) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ดูทั่วไป
- (3) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบสามปีขึ้นไป
- (4) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป
- (5) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป
- (6) ภาพยนตร์ที่ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีดู และ
- (7) ภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร

โดยหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าภาพยนตร์ลักษณะใดควรจัดอยู่ในภาพยนตร์ประเภทใดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้จัดทำเป็นคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ ในการกำหนดเกณฑ์เรื่องของการปรากฏตัวของภาพบุหรี่ในภาพยนตร์

ข้อเสนอเรื่องเรตติ้งหนังกับการปรากฏตัวของบุนหรีในสังคมไทย

เมื่อพิจารณาถึงชุดความรู้ในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน ประกอบกับหลักการพื้นฐานด้านการผลิตภาพยนตร์ และ ความจำเป็นทางสังคมในการเรียนรู้เรื่องบุนหรีอย่างถูกต้องเหมาะสมในกลุ่มเด็ก เยาวชน ทำให้ในการประชุมของคณะกรรมการจัดทำคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการใช้เกณฑ์ด้านบุนหรี (เป็นประเด็นย่อยในประเด็นหลักด้านสารเสพติด³) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ ดังนี้

ระดับอายุ/เกณฑ์	ความรุนแรง	เพศ	ความมั่นคง	สารเสพติด	ศาสนา	ภาษา
ทุกวัย	1	1	1	0	1	1
13+	1	1	2	1	2	1
15+	2	1	2	1	2	2
18+	3	2	2	2	2	3
20+	3	3	3	3	3	3

โดยในประเด็นบุนหรี พิจารณาจากลักษณะของการปรากฏตัวใน 3 ลักษณะ กล่าวคือ

- (1) การใช้บุนหรี หรือ สารชนิดต่างๆที่เป็นลักษณะเดียวกับบุนหรี เช่น ซิการ์ ยาเส้น ไปป์ บารากู
- (2) การทำให้เห็น หรือ เข้าใจ หรือเป็นไปในทำนองเดียวกันกับการใช้บุนหรี เช่น การถือบุนหรีที่ยังไม่ได้จุด การมวนบุนหรี การให้เห็นควันบุนหรี เป็นต้น และ
- (3) การแสดงให้เห็นสัญลักษณ์หรือภาพตัวแทนของการใช้บุนหรี เช่น ตราสัญลักษณ์ที่ปรากฏในรูปแบบต่างๆ การแสดงให้เห็นซองบุนหรี เป็นต้น

³ ในการพิจารณาระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ใช้องค์ประกอบหลัก 6 ส่วนในการพิจารณา กล่าวคือ ความรุนแรง เพศ ภาษา สารเสพติด ความมั่นคง และ ศาสนา

ข้อเสนอเรื่องเรตติ้งหนังกับการปรากฏตัวของบุนนาคในสังคมไทย

ระดับอายุ/เกณฑ์	ความรุนแรง	เพศ	ความมั่นคง	สารเสพติด	ศาสนา	ภาษา
ทุกวัย	1	1	1	0	1	1
13+	1	1	2	1	2	1
15+	2	1	2	1	2	2
18+	3	2	2	2	2	3
20+	3	3	3	3	3	3

ในแง่ของระดับความรุนแรงของภาพมี 4 ระดับ กล่าวคือ **ไม่มี (0)** , **ระดับน้อย (1)** , **ระดับกลาง (2)** และ **ระดับมาก (3)** โดยพิจารณาจาก 5 ประเด็นประกอบกัน คือ (1) บริบทของเรื่อง (2) ความถี่ (3) ระยะเวลา (4) เป้าหมายของภาพบุนนาค (ผลและโทษ) (5) ตัวแสดงที่ทำให้ปรากฏ

นั่นหมายความว่า โดยรายละเอียดของการปรากฏตัวของภาพบุนนาคนั้น **ในกลุ่มภาพยนตร์ในระดับ ทุกวัย หรือ ท จะไม่สามารถปรากฏภาพของบุนนาคได้เลย**

ในกลุ่ม 13+ จะสามารถปรากฏภาพบุนนาคได้ในระดับน้อย โดยจะต้องพิจารณาจากบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถเลี่ยงได้ ปรากฏได้ในจำนวนความถี่น้อยมาก และการปรากฏนั้นต้องนำเสนอให้เห็นผลหรือโทษจากการสูบบุหรี่ที่ชัดเจน โดยต้องไม่เป็นการชี้แนะ ชักจูง หรือสร้างค่านิยมทัศนคติเชิงบวกในการใช้บุหรี่

ในกลุ่ม 15+ จะสามารถปรากฏได้ในระดับปานกลาง โดยจะต้องพิจารณาจากบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถเลี่ยงได้ และการปรากฏนั้นควรนำเสนอให้เห็นผลหรือโทษจากการสูบบุหรี่ที่ชัดเจน ไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง ผู้ที่ทำให้ปรากฏอาจเป็นตัวเอกของเรื่อง โดยต้องไม่เป็นการชี้แนะ ชักจูง หรือสร้างค่านิยม ทัศนคติเชิงบวกในการใช้บุหรี่

ในกลุ่ม 18+ และ 20+ สามารถปรากฏได้ในระดับมาก แต่ต้องไม่เป็นการชี้แนะ ชักจูง หรือสร้างค่านิยม ทัศนคติเชิงบวกในการใช้บุหรี่

การจัดเรตติ้งภาพยนตร์ของประเทศอื่นๆ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดย MPAA หรือ The motion picture Association of America ยังไม่ได้ระบุชัดเจนในกฎเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสม แต่มีความพยายามรณรงค์ระบุเรื่อง บุหรี่ไว้ที่ ระดับความเหมาะสมในกลุ่มผู้ใหญ่ กล่าวคือ ระดับ “R” หรือ Mandatory R

โดยมีเงื่อนไข 3 ประการคือ (1) ต้องไม่เป็นการทำให้เข้าใจได้ว่าการใช้บุหรี่ที่ทำให้ดูดี เท่ (2) ต้องไม่เป็นการนำเสนอการใช้บุหรี่เป็นประเด็นหลักของเรื่อง (3) ในกรณีที่จำเป็นต่อเรื่อง สามารถตัดทอนหรือเลี่ยงได้ และจะต้องมีการทำโฆษณาณรงค์ โดยผู้ผลิตนั้นต้องให้ความชัดเจนว่าไม่มีการรับผลประโยชน์จากบริษัทบุหรี่

ในประเทศอังกฤษ⁴ โดย The British Board of film classification (BBFC) มีการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อภาพยนตร์อยู่ 8 ระดับ คือ U/Uc/PG/12A/12/15/18/R18 โดยไม่ได้มีการกล่าวถึงบุหรี่โดยตรงแต่ได้กำหนดการปรากฏหรือการแสดงการใช้ยาเสพติด (Drug) ในทางอันตรายทุกรูปแบบใน ระดับความเหมาะสมตั้งแต่ 12A ขึ้นไป

ในประเทศออสเตรเลีย⁵ มีหน่วยงานชื่อ The Office of film and literature Classification (OFLC) มีการกำหนดการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์เป็น 7 ระดับ กล่าวคือ G/PG/M/MA15+ / x18+ / R18 ไม่ได้มีการกล่าวถึงบุหรี่อย่างชัดเจน แต่มีการกำหนดเกณฑ์ด้านการใช้ยาเสพติด (Drug) ในกลุ่มระดับ M คือ อายุ 15 ปี ขึ้นไป

⁴ http://www.bbfc.co.uk/classification/c_12.php

⁵ http://www.oflc.gov.au/www/cob/classification.nsf/Page/ClassificationinAustralia_Legislation_Guidelines_Guidelines,
<http://www.comlaw.gov.au/comlaw/Legislation/ActCompilation1.nsf/0/471F32082B9758EDCA257545001DB054?OpenDocument> (Classification (Publications, Films and Computer Games) Act 1995)

การจัดเรตภาพยนตร์ของ MPAA
(Motion Picture Association of America)

G : General audiences – All ages admitted

PG : Parental guidance suggested – Some material may not be suitable
for children

PG-13 : Parents strongly cautioned – Some material may not be suitable
for children under 13

R : Restricted – Under 17 requires accompanying parent or adult guardian

NC-17 : No one under 17 admitted

(From 1999 to 2007, 14 percent of US films released to theatres were rated G
or PG; 43 percent were rated PG-13; 43 percent were rated R; almost none
were rated NC-17)

บทบาทของภาพยนตร์ต่อเยาวชน-วัยรุ่น

การสูบบุหรี่ในหนังสือลี้ลับเป็นปัญหาของอเมริกาเท่านั้นไม่ใช่หรือ

- คาราที่วัยรุ่นชื่นชอบ 10 อันดับแรก เคยมีฉากแสดงที่สูบบุหรี่ในหนัง ครั้งหนึ่งเคยมีฉากสูบบุหรี่ปรากฏบ่อยๆ
- มากกว่าครึ่งหนึ่งของวัยรุ่นอเมริกาที่ถูกถาม เชื่อว่าหนังสือลี้ลับสะท้อนชีวิตจริงของคนอเมริกัน
- ถ้าการสูบบุหรี่ในหนังอเมริกามีผลต่อวัยรุ่นประเทศอื่นๆ เช่นเดียวกับที่มีต่อวัยรุ่นอเมริกัน หนังสือลี้ลับจะทำให้วัยรุ่นทั่วโลกนับร้อยล้านคน กลายเป็นผู้สูบบุหรี่ และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตนับล้านคนในอนาคต

รัฐบาลอินเดียผลักดันกฎหมายห้ามมีฉากสูบบุหรี่ในหนังที่ฉายในโรง

- บอลลีวูด ศูนย์กลางการสร้างหนังของอินเดีย สร้างหนังปีละ 900 เรื่อง นับเป็นจำนวนที่มากที่สุดของโลก แปลเป็น 8 ภาษา ฉายไปทั่วโลกที่มีชุมชนชาวอินเดียอาศัยอยู่
- เฉพาะในประเทศอินเดีย มีลูกค้ายูวไรต์ของหนังอินเดียจำนวน 250 ล้านคน
- หนังอินเดียที่ฉายระหว่างปี ค.ศ. 1991 – 2002 ร้อยละ 72 มีฉากสูบบุหรี่ เฉพาะในปี 2002 ฉากสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85
- Shahrukh Khan, Vivek Oberoi และ Ajay Devgun คารายอดนิยมของวัยรุ่นอินเดีย ล้วนมีฉากสูบบุหรี่ในหนังที่แสดงตลอด 12 ปีที่ผ่านมา โดย Shahrukh Khan มีฉากแสดงที่สูบบุหรี่มากที่สุด
- ครั้งหนึ่งของตัวแสดงในหนังที่มีบทเป็น “ตัวดี”. สูบบุหรี่ ซึ่งเป็นการสร้างค่านิยมทางบวกต่อการสูบบุหรี่
- คนอินเดียที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ยอมรับว่า การสูบบุหรี่ในหนังมีผลต่อการสูบบุหรี่ของตัวเอง โดยเห็นเป็นแพชชั่นที่จะสูบบุหรี่
- กระทรวงสาธารณสุขของอินเดียออกกฎหมายห้ามมีฉากสูบบุหรี่ในหนังที่ฉายตามโรงหนังเป็นประเทศแรกของโล

ข้อเท็จจริง

- การเสพติดบุหรี่แทบทั้งหมดเกิดขึ้นขณะเป็นเยาวชน โดยอายุเฉลี่ยที่ติดบุหรี่ คือ 18 ปี
- หลังอายุ 25 ปี แทบจะไม่มีใครเริ่มเสพติดบุหรี่อีกเลย
- ในแต่ละปีมีผู้สูบบุหรี่ที่เสียชีวิต หรือเลิกสูบบุหรี่เป็นจำนวนมาก แต่จำนวนผู้สูบบุหรี่กลับเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพราะมีผู้สูบบุหรี่รายใหม่เข้ามาทดแทนผู้เสียชีวิตที่เลิกสูบไป

ทำที่ของบริษัทบุหรี่

- สิ่งหนึ่งที่บริษัทบุหรี่ยืนยันกับสังคมมาตลอด คือ การคัดค้านการสูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชน และสนับสนุนการลดปัญหาการสูบบุหรี่ของเยาวชน
- แต่ในความเป็นจริงแล้วบริษัทบุหรี่ยุบายทุกวิถีทางที่จะทำให้วัยรุ่นสูบบุหรี่มากขึ้น ดังปรากฏในเอกสารภายในของบริษัทบุหรี่ยุบาย

“ฐานการทำธุรกิจของบริษัทเราอยู่ที่นักเรียนระดับมัธยมปลาย”

(บริษัทลอริลลาร์ด พ.ศ. 2521)

“ปัจจุบันมีหลักฐานที่ชี้ชัดว่า เยาวชนกลุ่มอายุ 14 – 18 ปี เป็นกลุ่มประชากรผู้สูบบุหรี่ที่กำลังขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ ในไม่ช้า บริษัทของเราจะต้องปลุกฝังความนิยมบุหรี่ยี่ห้อใหม่อีกยี่ห้อหนึ่งในตลาดผู้บริโภคกลุ่มนี้ หากเราต้องการให้ฐานะของบริษัทเราในอุตสาหกรรมบุหรี่ยืนยงต่อไปในระยะยาว”

(บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ พ.ศ. 2519)

- ในขณะที่ประเทศที่มีการควบคุมการบริโภคยาสูบที่เข้มแข็ง และมีกฎหมายห้ามการโฆษณาบุหรี่ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันเยาวชนสูบบุหรี่ที่ดีที่สุดนั้น บริษัทบุหรี่ยุบายก็จะพยายามคิดค้นวิธีการที่จะสื่อสารไปยังวัยรุ่นให้ได้มากที่สุด

“...หากจะให้เราบริษัทเราอยู่รอดและก้าวหน้าต่อไป เราจะต้องช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดที่เป็นเยาวชนมาเป็นของเราในระยะยาว ดังนั้น เราจะต้องออกบุหรี่ยี่ห้อใหม่ๆ ให้มีรูปลักษณ์เข้ายวนใจผู้สูบบุหรี่อายุน้อยๆ ... มุมมองที่เหมาะสมที่สุดต่อปัญหาเหล่านี้อาจจะอยู่ที่การพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ผู้จะกลายเป็นผู้สูบบุหรี่ตัดสินใจลองสูบ และเรียนรู้วิธีสูบที่ถูกต้อง กระทั่งกลายเป็นผู้สูบบุหรี่จินตเป็นนิสัย”

(บริษัทอาร์ เจ เรย์โนลด์ พ.ศ. 2516)

ท่าทีของบริษัทบุหรี่

- ไมรอน อี จอห์นสตัน นักวิจัยที่ทำงานให้กับบริษัทฟิลลิป มอร์ริส ได้รายงานผลการวิจัยเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยุคของเด็กที่มีอายุ 12 ปีว่า “ต้องมีความรู้ให้มากที่สุดถึงแบบแผนและทัศนคติของพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยุคของเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นวันนี้ คือผู้ที่อาจจะเป็นลูกค้าประจำของบริษัทบุหรี่ในวันหน้า...ในช่วงวัยรุ่นนี้เองที่ผู้สูบบุหรี่เลือกบุหรี่ยี่ห้อแรกมาลิ้มลอง...”

(บริษัทฟิลลิป มอร์ริส พ.ศ. 2524)

“ควรนำเสนอว่าการสูบบุหรี่เป็นกระบวนการหนึ่งในการก้าวไปสู่โลกของผู้ใหญ่ ทำให้เข้าใจว่าการสูบบุหรี่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่ให้ความรื่นรมย์ที่ต้องห้าม ช้งานโฆษณาควรจำลองมาจากชีวิตจริงของวัยรุ่น และเชื่อมโยงบุหรี่ยุคเข้ากับกัญชา ไวน์ เบียร์ เรื่องเพศ และอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่วัยรุ่นคิดว่าเป็นพฤติกรรมประเภทเดียวกัน”

(บริษัทตัวแทน โฆษณาที่ชื่อเทคเบตส์)

- บริษัทบุหรี่ยุคคัดค้านการออกกฎหมายห้ามโฆษณา โดยโต้แย้งว่า
  - อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนต่างหาก ที่เป็นสาเหตุให้เยาวชนเริ่มสูบบุหรี่ ไม่ใช่จากการโฆษณาบุหรี่ยุค
  - บริษัทบุหรี่ยุคสนับสนุนการป้องกันเยาวชนสูบบุหรี่ยุคอย่างเต็มที่ เป็นความบกพร่องของพ่อแม่ ที่ไม่สามารถถ่วงดุลอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนได้
- ในประเทศที่มีกฎหมายห้ามโฆษณา (เช่นกรณีของประเทศไทย) บริษัทบุหรี่ยุคพยายามหาทางโฆษณาโดย
  - การพยายามทำให้ช้ห้อยบุหรี่ยุคปรากฏบนสินค้าประเภทอื่นๆ เช่น พวงกุญแจ หน้ากากมือถ้อ เสื้อ กางเกง และหมวก เป็นต้น
  - เป็นสปอนเซอร์กิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรมและดนตรี
  - โฆษณาที่จู้จุกขาย
  - แจกบุหรี่ยุคให้วัยรุ่นทดลองสูบ โดยเฉพาะในฝับ ซึ่งผลการวิจัยของเอแบคโพลล์ระบุว่า ผู้ที่ไปเที่ยวฝับบิเปออร์เซ็นต์เริ่มติดบุหรี่ยุคจากการไปเที่ยวสูงกว่าคนทั่วไป

มาตรา 13 ของกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (FCTC) เรื่อง การโฆษณา การส่งเสริมการตลาด และการให้การสนับสนุนของอุตสาหกรรมยาสูบ

ประเด็นสำคัญ

มิให้มีการโฆษณา การส่งเสริมการตลาด และการให้การสนับสนุนของอุตสาหกรรมยาสูบ ครอบคลุม การโฆษณา การส่งเสริมการขาย และการเป็นสปอนเซอร์ข้ามเขตแดน

รูปแบบต่างๆของการโฆษณา การส่งเสริมการตลาด และการให้การสนับสนุนของอุตสาหกรรมยาสูบ

- สื่อโฆษณาตามปกติ (สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ) รวมทั้งพื้นที่ของสื่อทั้งปวง ซึ่งรวมถึง อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และเทคโนโลยีใหม่ประเภทอื่น รวมทั้งภาพยนตร์ (รวม ดิจิทัล วิดีทัศน์ (video) และแผ่นซีดี เกม (เกมคอมพิวเตอร์ เกมวีดิทัศน์ หรือ เกมออนไลน์)
- การสื่อสารการตลาดรูปแบบอื่นๆ เช่น การขายตรง การจัดแสดงสินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การตลาด ณ จุดขาย การแจกตัวอย่างฟรี เป็นต้น

มาตรการในการแสดงข้อความหรือภาพของยาสูบในสื่อบันเทิง ตามมาตรา 13

ความสำคัญ

การแสดงข้อความหรือภาพของยาสูบในผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิงต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร และเกม สามารถมีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ยาสูบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เยาวชน

มาตรการ

- เมื่อใดที่ผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิงเสนอภาพหรือข้อความเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ การใช้ยาสูบ หรือภาพหรือวัตถุจำลองของยาสูบไม่ว่าแบบใดก็ตาม ผู้บริหารผู้รับผิดชอบของบริษัททุกบริษัทที่เกี่ยวข้องในการผลิตการจัดจำหน่าย หรือการนำเสนอผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิงนั้น จะต้องรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรว่าไม่มีการให้เงิน, ของขวัญ, การประกาศโฆษณาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย, เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย, ความช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์ หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าใดๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเสนอภาพหรือข้อความดังกล่าวจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- ห้ามการแสดงภาพหรือข้อความของตราสินค้ายาสูบ หรือภาพลักษณะของตราสินค้ายาสูบที่สามารถระบุได้ว่าเป็นยาสูบตราอื่นๆอันเชื่อมโยงกับ หรือเป็นส่วนหนึ่งของ เนื้อหาของผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิงใดก็ตาม

- กำหนดให้มีการแสดงประกาศที่ต่อต้านยาสูบตามที่กฎหมายกำหนดในตอนต้นของผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิงใดที่แสดงข้อความหรือภาพของผลิตภัณฑ์ยาสูบการใช้ยาสูบ หรือภาพลักษณ์ของยาสูบ
- มีระบบจำแนกประเภท (ratings system) ที่คำนึงถึงการแสดงข้อความหรือภาพของผลิตภัณฑ์ยาสูบ การใช้ยาสูบ หรือภาพลักษณ์ของยาสูบในการจำแนกประเภทผลิตภัณฑ์สื่อบันเทิง (ตัวอย่าง เช่น การกำหนดให้มีประเภทสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งจำกัดไม่ให้ผู้เยาว์เข้าถึงสื่อบันเทิงประเภทนี้) และระบบจำแนกประเภทที่ประกันว่าสื่อบันเทิงสำหรับเด็ก (รวมทั้งการ์ตูน) จะไม่มีการแสดงข้อความ หรือภาพของผลิตภัณฑ์ยาสูบการใช้ยาสูบ หรือภาพหรือวัตถุจำลองของยาสูบ

1. สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ , รางคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ กรุงเทพ 2552
2. อิทธิพล ปรีดีประสงค์ , รายงานวิจัยและพัฒนาการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์
กระทรวงวัฒนธรรม กรุงเทพ 2551
3. อิทธิพล ปรีดีประสงค์ , ข้อเสนอคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ กระทรวง
วัฒนธรรม กรุงเทพ 2551
4. World Health Organization , Smoke-free movies: From evidence to action , 2009
5. Sargent JD, Tanski SE, Gibson J. Exposure to movie smoking among US adolescents aged 10
to 14 years: a population estimate. Pediatrics, 2007, 119:e1167–e1176.
6. Song AV et al. Smoking in movies and increased smoking among young adults. American
Journal of Preventive Medicine, 2007, 33(5):396–403.
7. Livingston S, Bovill M, eds. Children and their changing media environments: a European
comparative study. Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 2001.
8. Hemant Goswami, Rajesh Kashyap ,TOBACCO IN MOVIES AND IMPACT ON YOUTH
9. World Health Organisation
(WHO):http://www.whoindia.org/EN/Section20/Section25_925.htm: accessed on November
10,2005
10. World Health Organisation (WHO): http://www.who.int/tobacco/health_priority/en/index.html:
accessed on November 10,2005
11. Framework Convention Alliance website <http://www.fctc.org>: accessed on November 20, 2005
12. FCTC website <http://fctc.org/treaty/text.php>: accessed on November 20, 2005
13. FCTC preamble available at <http://fctc.org/treaty/p2.php>: accessed on November 19, 2005.
14. “Bollywood” Victim or Ally? A WHO study on the portrayal of tobacco in Indian Cinema. 2003
15. www.smokefreemovies.ucsf.edu.
16. มุลินธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ , นึกหน้ากากอุตสาหกรรมบุหรี่ กรุงเทพฯ 2552
17. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2550
18. มุลินธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ , สถิติสำคัญเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของคนไทย
วิเคราะห์และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา กรุงเทพ 2549